

Aan de Gemeenteraad

Onderwerp:

Ontwikkeling Nieuwe Stadsmuseale Functie (NSF)

Op welke gronden deze brief?/Waarom nu voorgelegd?

Eind september 2021 is het rapport van de kwartiermaker opgeleverd over de nieuwe stadsmuseale functie voor Rotterdam. U vindt dit rapport bijgesloten bij deze brief. Ook vindt u de reactie van de RRKC op dit rapport bijgesloten. Met deze brief informeren wij u over de vervolgstappen die ons college wenst te nemen om op termijn te komen tot een nieuwe stadsmuseale functie voor Rotterdam.

Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/begroting/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- 20bb11254 Cultuurplan 2021-2024 en verdelingsvoorstel
- 20bb15462 Toezegging van wethouder OCT de raad te informeren over opdracht van de kwartiermaker (7 oktober 2020)
- 20bb17738 Raadsbesluit vernieuwing Centrale Bibliotheek (26 november 2020)
- 21bb1047 Brief van wethouder OCT over de ontwikkeling van een stadsmuseale functie (25 januari 2021)
- 21bb4344 Brief van wethouder OCT over het rapport van de verkenner (13 april 2021)
- 21bb5604 Toezegging van wethouder OCT over proces stadsmuseale functie (21 april 2021)
- 21bb6189 Stand van zaken vernieuwing Centrale Bibliotheek (8 juni 2021)
- 21bb8403 Brief van wethouder OCT over het proces van de stadsmuseale functie (22 juni 2021)
- 21bb10102 Proces kwartiermaker in relatie tot het traject van de Centrale Bibliotheek (16 juli 2021)
- 21bb12351 Proces nieuwe stadsmuseale functie (NSF) en de vernieuwing van de Centrale Bibliotheek (1 oktober 2021)

Inleidend

Op advies van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur (RRKC) besloot uw raad bij het Cultuurplan 2021 - 2024 om Stichting Museum Rotterdam per 2021 alleen subsidie te verlenen voor het beheer van de collectie en de openstelling van de presentatie '40-'45 NU aan de Coolhaven. Dit heeft geleid tot sluiting van locatie Timmerhuis. Daarnaast werd besloten, zoals ook door de RRKC geadviseerd, om een kwartiermaker aan te stellen die, samen met erfgoedpartijen in de stad, een nieuwe stadsmuseale functie gaat ontwikkelen. Om die nieuwe functie en rol alvast uit te kunnen proberen werd besloten om in de jaren 2021-2024 te werken met experimentele programmering zonder vaste huisvesting.

Het traject om te komen tot een nieuwe stadsmuseale functie is opgeknipt in drie fasen:

1. verkenningsfase (feb - april 2021)
2. onderzoeksfase (mei - november 2021)
3. concretiseringsfase (dec 2021 – dec 2022)

Over de uitkomst van de verkenningsfase bent u reeds geïnformeerd via de brief van 13 april 2021 (21bb4344). Op basis van het rapport van de verkenner heeft een kwartiermaker (Marco van Vulpen) nader onderzoek gedaan naar verschillende scenario's. Voor de ontwikkeling van de experimentele programmering werd tevens een programmamaker (Anouk Estourgie) aangetrokken. Over dit traject van de kwartiermaker en programmamaker bent u door middel van meerdere brieven geïnformeerd. Het rapport dat zij hebben opgesteld, 'Ook van Jou!', is tot stand gekomen in dialoog met de erfgoedsector in Rotterdam.

Rapport kwartiermaker en programmamaker

Hieronder volgt eerst een uiteenzetting van de hoofdlijnen uit het rapport 'Ook van Jou!'. Daarna volgen puntsgewijs de adviezen van de RRKC naar aanleiding van het rapport. Tot slot vindt u een toelichting op de besluiten van ons college en de wijze waarop we verder wensen te gaan met de ontwikkeling van de nieuwe stadsmuseale functie.

Stip op de horizon

Rotterdam verdient een sterke, nieuwe stadsmuseale functie. De tweede stad van Nederland, met een bewogen geschiedenis en een enorme diversiteit aan bewoners, kan niet zonder een plek waar het verhaal van stad wordt verteld. Ook vergelijkbare steden hebben geïnvesteerd in een sterk stadsmuseum. Een goed functionerend stadsmuseum vergroot en verrijkt de betrokkenheid en beleving van bewoners en bezoekers en draagt bij aan de identiteit en het imago van de stad.

Een goede stadsmuseale functie heeft de volgende kernfuncties:

- Museale presentatie van het verhaal van Rotterdam. Voor alle inwoners interessant en herkenbaar: hier neem je je vrienden en familie mee naartoe.

- Een *must see* voor het toenemende aantal toeristen in/bezoekers aan de stad. Enerzijds met een vaste opstelling van de belangrijkste thema's van de stad. Deze zijn interactief, multimediaal, groots en meeslepend gepresenteerd. Anderzijds is er ruimte voor actuele wisseltentoonstellingen, in eigen huis en op locatie.
- Breed online bereik middels een sterke online identiteit waarbij bezoekers toegang krijgen tot o.a. de collectie, thematische platforms en online interactie met publiek.
- Een functie in het faciliteren en ondersteunen van andere Rotterdamse organisaties bij het veiligstellen en ontsluiten van collecties en het vertellen van hun verhaal over de stad.
- Spilfunctie in het Rotterdamse museum- en erfgoedveld, gericht op meer samenwerking m.b.t. de Collectie Rotterdam, outreach programma's, educatie-programma's en collectieve marketing, om het geheel aan museum- en erfgoedpresentaties beter en aansprekender te maken.

Huisvestingsscenario's

Voor wat betreft de huisvesting stelt de kwartiermaker dat NSF niet kan functioneren zonder vaste huisvesting. Een goede stadsmuseale functie verdient een aansprekend, iconisch gebouw op een locatie die er - bij voorkeur - vanuit historisch perspectief toe doet.

Voor de huisvesting presenteert de kwartiermaker twee varianten:

1. *Anker van de stad*: iconisch gebouw van +/- 10.000 m² waarin ruimte is voor zowel een permanente tentoonstelling over het verhaal van de stad, als ruimte voor tijdelijke tentoonstellingen en ruimte voor ontmoeting en evenementen.
2. *Thuishaven*: iconisch gebouw van +/- 5.000 m², waarin ruimte is voor een permanente tentoonstelling over de geschiedenis van de stad. De tijdelijke tentoonstellingen en evenementen worden georganiseerd bij en met partners in de stad.

Er is ook een locatiestudie uitgevoerd in overleg met Stadsontwikkeling, waarbij de locaties zijn beoordeeld op beschikbaarheid en aantrekkelijkheid. De volgende vijf plekken worden als meest kansrijk geacht (in willekeurige volgorde): Plot Rijnhaven, Oogziekenhuis, De Hef/Stieltjesstraat, Cultuurcampus i.o. en plot Churchillplein. Alle locaties dienen verder onderzocht en uitgewerkt te worden, voordat er een beslissing kan worden genomen. Het is daarnaast niet uitgesloten dat er nog andere locaties zijn, die ten tijde van het opstellen van het rapport nog niet bekend waren, maar die wel in aanmerking kunnen komen.

De optie om de NSF te huisvesten aan de Hoogstraat 110, waar ook de Centrale Bibliotheek is gevestigd en waar voorbereidingen worden getroffen voor een grootse verbouwing is ook beoordeeld. De conclusie van de kwartiermaker is dat huisvesting op deze locatie onwenselijk is, onder andere omdat een eigen NSF-identiteit hier moeilijk te realiseren is, maar ook omdat het huisvestings-concept van NSF nog niet voldoende is uitgekristalliseerd. Hierdoor ontstaat er een groot risico op vertraging en kostenoverschrijdingen.

Op basis van de overwegingen van de kwartiermaker heeft wethouder OCT in september jl. besloten om de stadsmuseale functie niet te huisvesten in Hoogstraat 110. Dit besluit heeft wethouder OCT per brief d.d. 1 oktober 2021 (21bb12753) medegedeeld aan uw gemeenteraad. De overwegingen zijn vervolgens op 13 oktober 2021 door de kwartiermaker toegelicht in een technische sessie voor de commissie Zorg, Onderwijs, Cultuur en Sport. Op 27 oktober jl. is het besluit besproken in dezelfde commissie. De commissie heeft geen bezwaren geuit tegen deze beslissing.

Programmaplan 2021 t/m 2024

De kwartiermaker had ook als opdracht om samen met de programmamaker te komen tot experimentele programmering zoals bij het Cultuurplan besloten. Hiervoor is een programmaplan opgesteld, dat als kader en werkwijze kan dienen voor de komende jaren. De experimentele programmering dient inzicht te geven in hoe het 'verhaal van de stad' op een aantrekkelijke, voor een breed publiek geschikte, manier gepresenteerd kan worden, gebruik makend van de Collectie Rotterdam. De experimenteefase moet daarnaast draagvlak, enthousiasme en samenwerkingsverbanden creëren voor de verdere ontwikkeling van NSF. Het programmaplan bevat de volgende elementen:

- *Jaarlijkse kick-off.* Een bijeenkomst in het najaar om vanuit de actualiteit thema's voor het volgende jaar te verkennen, mogelijke projecten te benoemen en samenwerkingspartijen in beeld te krijgen en te betrekken.
- *De Vuurpijl.* Het centrale thema vertaald in een grote tijdelijke expositie of evenement en met presentaties in de buitenruimte.
- *Stadsprogramma.* Eveneens in het teken van het centrale thema, met het hele jaar door kleinere onderzoeksopdrachten, exposities in de wijken, samenwerkingsinitiatieven, buitenpresentaties en continue online zichtbaarheid.

Adviesbrief RRKC

Het rapport van de kwartiermaker is volgens afspraak ter consultatie voorgelegd aan de RRKC. Op 21 oktober 2021 heeft de RRKC een adviesbrief uitgebracht. De RRKC spreekt waardering uit over het rapport, dat voor een deel de opvattingen van de RRKC volgt over de brede rol en de noodzaak van meer samenwerking en een gemeenschappelijke aanpak in de erfgoedsector. De RRKC doet de volgende aanbevelingen:

- Start *footloose* (dus zonder vaste thuisbasis) en maak de keuze voor eventuele huisvesting later in het proces. Gebruik de experimenteefase om de verschillende mogelijkheden voor de NSF te verkennen, zonder de huisvesting al vast te leggen.
- Neem de ruimte voor de ontwikkeling van de NSF en experimenteer samen met betrokkenen in het veld. Begin met een kopgroep van vijf musea en erfgoedinstellingen: Museum Rotterdam, Maritiem Museum Rotterdam, Wereldmuseum, Verhalenhuis Belvédère en DIG IT UP. Streef naar een grotere openheid van collecties.

- Beleg de verantwoordelijkheid bij een nieuwe stichting en zorg primair dat de kopgroep van vijf erfgoedinstellingen sturingskracht krijgt, want deze 'draagt' in eerste instantie de NSF.
- Benoem een stadscurator met gezag in stad en land die leiderschap toont om de NSF goed én gezamenlijk vorm te geven.
- Legitimeer de uitwerking van de NSF door middel van een concrete opdracht aan de stichting en een toereikend budget, voor zowel activiteiten als voor de nieuwe organisatie. Geef daarmee bestuurlijke dekking aan de stadscurator.

Besluit college

Ons college heeft het rapport 'Ook van Jou!' en de reactie van de RRKC besproken in de collegevergadering van 16 november jl. We zijn van mening dat het rapport een helder en aantrekkelijk perspectief biedt op de verschillende aspecten van wat de nieuwe stadsmuseale functie zou moeten behelzen. Uit haar adviesbrief blijkt dat de RRKC het beschreven ambitieniveau ook ondersteunt.

Ons college heeft daarom besloten om de stip op de horizon uit het rapport 'Ook van Jou!' als kader te hanteren voor de verdere ontwikkeling van de stadsmuseale functie. Voor de gepresenteerde visie is er veel draagvlak bij betrokken erfgoedpartijen en er is nu momentum om door te pakken.

Tegelijkertijd heeft ons college geconstateerd dat er nog geen gedeeld beeld is van de te nemen stappen om te komen tot deze nieuwe stadsmuseale functie. Bij kwartiermaker, RRKC en stichting Museum Rotterdam leven verschillende opvattingen.

We zullen daarom opdracht verlenen om de governance, de samenwerkingsverbanden en de huisvesting nader uit te werken, zoals door kwartiermaker ook is geadviseerd. Samen met Stichting Museum Rotterdam dienen in ieder geval twee varianten voor de governance (de wijze waarop de nieuwe stadsmuseale functie wordt aangestuurd) te worden onderzocht, waaronder een doorontwikkeling van stichting Museum Rotterdam en de oprichting van een nieuwe stichting. We verlenen ook opdracht om met een voorstel te komen voor passende samenwerkingsverbanden voor de nieuwe stadsmuseale functie, rekening houdend met de collectiebeherende instellingen enerzijds en het brede erfgoedveld anderzijds. Pas als hierover meer duidelijkheid is kan de stap worden gezet naar het eventueel aantrekken van een stadscurator (zoals de RRKC adviseert) of een directeur die de NSF gaat realiseren.

Voor wat betreft de huisvesting heeft ons college besloten om de opties verder uit te laten werken en te komen tot een nader advies voor de definitieve huisvesting, inclusief locatie en een functioneel programma van eisen. Omdat het ontwikkelen van nieuwe huisvesting zorgvuldig moet plaatsvinden en een lange doorlooptijd heeft, willen wij hier niet mee wachten tot na afronding van de experimentele programmering. Daarnaast zullen we vragen om te komen tot een voorstel voor

passende tijdelijke huisvesting vanaf 2025 (of zoveel eerder of later als haalbaar is) van waaruit de NSF kan opereren totdat er een definitieve locatie is.

Aan de programmamaker verlenen we een opdracht om in samenwerking met Museum Rotterdam en andere erfgoedpartijen uitvoering te geven aan het voorgestelde Programmaplan.

Tot slot

Met dit collegebesluit is de onderzoeksfase afgerond en start de concretiseringsfase van de nieuwe stadsmuseale functie. In deze fase dient er een concreet beeld te ontstaan van de organisatie, de samenwerkingsverbanden en de programmering. Op de onderdelen huisvesting en financieringsbehoefte zullen er vervolgstappen worden gezet. De adviezen dienen bij voorkeur in de zomer 2022 klaar te zijn, zodat besluitvorming in het najaar plaats kan vinden en de realisatiefase per 2023 kan starten.

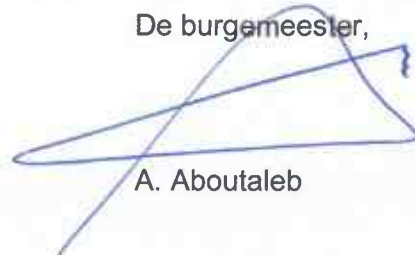
Financiële en juridische consequenties/aspecten:

Er zijn op dit moment geen financiële of juridische consequenties. Al bij het vaststellen van het verdelingsvoorstel Cultuurplan 2021-2024 is besloten om tot en met 2024 jaarlijks € 500.000, - beschikbaar te stellen voor de ontwikkeling van de nieuwe stadsmuseale functie en voor experimentele programmering. De werkzaamheden die in 2022 worden uitgevoerd, zullen bekostigd worden vanuit dit budget.

In de vervolgstappen zal dit proces leiden tot een go/no go besluit over doorontwikkeling van de nieuwe stadsmuseale functie en bijbehorende investering in huisvesting en structurele exploitatiebehoefte. Besluitvorming daarover zal voorgelegd worden aan het nieuw te vormen college.

De secretaris,
V.J.M. Roozen

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De burgemeester,
A. Aboutaleb

Bijlage(n):

- Rapport Kwartiermaker 'Ook van Jou'.
- Brief RRKC over het rapport van de kwartiermaker